

Izbaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

Po pošti stane mesečno
3 K 20 v

Uredništvo in upravni-
štvo: Schmiderejeva u-
lica št. 5.

Telefon 3/VI.

Neodvisen političen list.

Letnik 2.

Maribor, četrtek 27. februarja 1919.

Štev. 48.

Potom odredbe deželne vlade — novi davki?

(Konec.)

Pri hišah tudi višjih dohodkov ni bilo, obratno so se ti-le prej znižali. Vpoštevati pa je nadalje, da je več ali manj nepremičnine v posesti onih, ki so si pridobili premoženje s svojo štedljivostjo in svojim poštenim delom že v miru, resničnih vojnih dobičkov se s tem prav nič ne zadene. Slovenci na Spodnjem Štajerskem si želimo gotovo sami popolno zjednačenje tudi glede bremen s našimi brati na Kranjskem in Koroškem. Da bi pa krivično breme in slabo postavo prevzeli molče, ne da bi se nas vprašalo, tega pa ne. Če je vladi zares za zjednačenje ji priporočamo, da začasno ustavi pobiranje tega krivičnega davka na Kranjskem in Koroškem, dokler ne sklene deželni zbor bolj premišljene in pravične splošno veljavne davke.

Saj tudi take sile za ta davek ni. Zares skrajno nujna bi bila rešitev vprašanja naše valute, ker boleha vso naše gospodarsko življenje na tej rakani in so sedanje nevzdržljive gospodarske razmere v prvi vrsti posledica tega nesrečnega vprašanja. Seveda tako enostavno, da bi se zamenjalo 100 kron za 40 dinarjev ta zadeva ni. S tem bi se naše gospodarstvo preveč oškodovalo, srbska valuta se pa tudi ne bi ojačila. Morda se bi našel izhod na ta način, da se pobira v vseh nekdanj avstro-ogerskih pokrajinah všteti Bosno splošni premoženski davek, ki bi moral biti strpljivan po visokosti premoženja in ki bi dosegel zelo visoke odstotke pri resničnih vojnih dobičkih (ne navideznih matematičnih, izračunjenih na napačni podlagi jednake vrednosti naše sedanje valute s ono pred vojsko.)

Obenem pri odmeri in vplačilu davka se bi zamenjal vsakemu plačniku ves sedanji denar s denarjem nove dinarske valute, pa seveda po

višjem kurzu, nego se je določil začasno potom odredbe. Seveda se mora vprašanje, kako se naj uredi valuta dobro prevdariti in ne rešiti na kak diletantski način potom naredbe, temveč s zakonom po veljavnem sklepu narodnega zastopništva. Diletantstva in absolutističnega režima se moramo sploh varovati, pred vsem mi, ki smo izšli izpod avstro-ogerskega jarma in smo imeli priliko videti posledice takega režima pri razpadu te države.

Političen pregled.

Nova slovenska vlada je položila prisego v roke centralne vlade. Te prisegi sta predsednik dr. Brejc in podpredsednik dr. Zerjav predložila listino, svojih poverjenikov, ki bodo v najkrajšem času imenovani. Nova vlada za Slovenijo bo sestavljena nastopno: dr. Brejc (VLS) predsedništvo in poljedelstvo, dr. Žerjav (JDS) podpredsedništvo, narodno gospodarstvo, kakor tudi socializacijo premoženja, dr. Gustav Golja (VLS) — notranje stvari, dr. Vladimir Ravnihar (JDS) — pravosodje, dr. Karol Verstovšek (VLS) — verstvo in šolstvo, Anton Kristan (JSDS) javna dela, Albin Prepeluh (JSDS) — socialno skrbstvo.

Tolovajsko kršenje premirja. Kakor smo že včeraj ob sklepu lista na kratko poročali, Nemci in Madžari v zadnjem času v večjem obsegu nadaljujejo kršenje premirja ter s tem sami doprinašajo dokaze, kako verolomno sami blatijo svoje pogodbe in obljube. V Moti pri Ljutomeri so Madžari v torek večer s strojnimi streljali v hiše mirnih prebivalcev. Madžari so znatno vtrdili svojo črto in s tem našim ljudem onemogočili vsak prehod. — V Spod. Bistrici so se nastanili kar v šoli, ljudem oropali živež in živino. S tem so naše ljudstvo tako razburili, da se je proti tem tolpom uprlo. — V Zgor. Bistrici je pri madžarskem streljanju od naše strani bila ženska zadeta. — Nemci so v torek po noči v odseku Cmurek napadli most z ročnimi granatami. Za včeraj jutraj so imeli pripravljen večji napad, katerega je čuječnost naših straž preprečila. V nevtралnem pasu pri Lučanah Nemci nasilnim potom izterjujejo visoke davke.

Nemci na koroški fronti ne priznajo premirja. V roke nam je prišel od nemške vojaške obmejne oblasti potrjen izviren dokaz, da Nemci še zdaj ne priznajo premirja. Slučaj je sledeči: Neka naša posadka v Sp. Dravogradu je izdala za inženjerja Pleschiutschnigga iz Celja izkaznico za vpotovanje v Eis-Rüden pri Labudu. Ko je imenovani dospel do nemške pesadke mu je ta-le zabranila prehod, češ, da oni (Nemci) na tem ozemlju ne poznajo premirja. Inženjerju samemu se je to zdelo nevrjetno in je zahteval pismeno potrdilo. In res mu je nemško poveljstvo izdalo potrdilo, ki se v izvorniku glasi: „Das gef. Kommando bestätigt,

daß Herr Ing. Franz Pleschiutschnigg den Ort nicht passieren darf, bis Waffenstillstand eingetreten ist“. Podpisano: „Grenzschutzkom. Lavamünd 18. II. 1919. Wachkommando“. Posebnega pojasnila menda ni potreba.

Nemške surovosti napram francoskim odposlancem v Celovcu. V četrtek, dne 20. februarja sta prispela v Celovec po naročilu generalnega štaba francosko-orijske armade, generalštabni stotnik g. R. Voulande in g. dr. Reverdu, da se prepričata na licu mesta o sedanjih razmerah na Koroškem. Francoza je spremljal kot tolmač odvetnik dr. Rapoc iz Maribora. V pisarni dr. Müllerja se je vršilo ob 9. uri dopoldne posvetovanje o prehranjevalnih razmerah med koroškimi Slovenci. Naenkrat vdere v pisarno celovski redarstveni svetnik ter v odurnem glasu vpraša francoska gospoda, odkod prideta, kam gresta in kaj delata v Celovcu. Francoza sta povedala, kdo da sta, ter izjavila, da odklanjata vsak odgovor, ker imata od svojega poveljnika nalog, nabirati informacij, ki se jima zde potrebne. Redarstveni svetnik je nato odšel, a čez 10 minut se je zopet vrnil, in sicer v spremstvu majorja Klimanna, ki je v imenu koroške civilne in vojaške nemške uprave odklonil vsako odgovornost za varnost vseh prisotnih. Med tem se je zbrala okoli jugoslovanskega avtomobila, ki je stal ob vhodu v Kramerjevo ulico, divje kričeča druhal, med katero je bilo v deti mnogo vojakov, ki so burno zahtevali, da hočejo biti tudi zaslišani. Na željo koroških slovenskih zastopnikov sta bila francoska častnika pripravljena sprejeti dva nemška častnika k posvetovanju. Dr. Rapoc je pozval množico, naj pošlje dva častnika v posvetovalnico, toda izkazalo se je, da med množico sploh ni nobenega častnika, pač pa sta skočila očitno vinjen mornarski narednik in en četovodja naprej ter izjavila, da v Celovcu vlada sedaj vojaški svet in da ona kot člana vojskega sveta zahtevata, da se lahko udeležita posvetovanja s Francozom. Francoska častnika sta odklonila sprejem teh zastopnikov, nakar sta podčastnika sama vdrila v pisarniško sobo. Vsled tega sta Francoza izjavila, da jima v takšnih razmerah ni mogoče nadaljevati informacij in da sta o sedanjem položaju v Celovcu na podlagi teh dogodkov že dovolj poučena. Nato sta se nameravala odpeljati v deželni dvorec k poveljniku koroških nemških čet, podpolkovniku Hülgeru, da se pritožita proti nastopu udeleženih organov in razsajajoče množice. Toda komaj vstopita v avtomobil, začela je druhal divje kričati: „Ne pustite jih dalje peljati“ ter obkrožila avtomobil, ki se približno 10 minut ni mogel premakniti iz mesta. Končno se je vendar posrečilo spraviti avtomobil iz gneče pred deželni dvorec. Podpolkovnik Hülger je na mirne in odločne pritožbe francoskih častnikov izrazil svoje obžalovanje zaradi teh dogodkov in jih utemeljil z nespornim dejstvom, koroški vladi je ves dogodek očitno jako neprijeten, kajti eno uro pozneje je poslala političnega uradnika dr. Walterja pl. Morenzellerja k Francozom, ki se jima je v imenu deželnega glavarja dr. Lemischa stavil na razpolago za nadaljnje potovanje po nemški Koroški. Francoza pa sta se za to po-

nudbo dostojno zahvalila, vendar jo odločno odklonila. Opis dogodka več pove kakor vsako nadaljno pojasnilo.

Telefonska poročila.

Kriza v ministrstvu.

Belgrad, 26. febr. (Lj. k. u.) Minister za rudarstvo in gozdarstvo dr. Mehmed Spaho je podal demisijo, ker ga ni nobena muselmanska stranka izvolila v narodno predstavništvo.

Gorenjski vlaki vozijo samo do Kranjske gore.

Ljubljana, 26. febr. (Lj. k. u.) Danes ponoči so Italijani prekinili železniški promet med Trbižem in Ratečami. Naši gorenjski vlaki vozijo samo do Kranjske gore.

Shod istrskih emigrantov v Zagrebu.

Zagreb, 26. febr. (Lj. k. u.) Sinoči so imeli tu istrski emigranti shod, na katerem je več govornikov razpravljalo o političnem položaju v Istri in o programu državotvorne stranke. Sprejeta je bila resolucija: Istrski emigranti, ki žive v Zagrebu, pozdravljajo ožnanje J. D. S. stranke, ker se zavzema za popolno narodno edinstvo. Nadalje pozdravljamo min. predsednika Protića, ki odločno brani skupne edinstvene interese. Konečno pozivlja resolucija vse rojake Istre, naj se priklonijo novi stranki v Sarajevu.

Izstop Št. Radića iz Drž. Veča.

Zagreb, 26. febr. (Lj. k. u.) K izstopu Stjepana Radića iz Državnega Veča piše današnji »Hrvat« med drugim: Mi ne obžalujemo Radićev izstop iz D. V. ker vemo, da bi njegovo delo več škodovalo nego koristilo narodu. Mi pa odločno protestiramo proti vsakemu razširjenju vesti, da Radić radi tega ne gre v Belgrad, ker bi ga Srbi umorili.

Radićev »Dom« ustavljen.

Zagreb, 26. febr. (Lj. k. u.) Današnji uradni list prinaša odredbo bana, v kateri se ustavlja glasilo Radićeve stranke »Dom«, ker je s svojim pisanjem ogrožal javni red in državne interese.

Abstinenčno gibanje Hrvatov in Srbov.

Zagreb, 26. febr. (Lj. k. u.) Dogovori abstinentov iz Hrvatske in Slavonije s srbsko »Veliko ložo abstinentov« so v toliko napredovali, da bo pričelo glasilo »Novi život« izhajati kot skupno glasilo.

Veliki delavski nemiri v Italiji.

Berlin, 26. febr. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad javlja: Iz Basla se poroča, da so v Italiji izbruhnili veliki delavski nemiri. V severnoitalijanskih mestih, kakor v Bologni, Turinu in Milanu je prišlo do velikih demonstracij. V Bologni je korakalo delavstvo v velikih izprevidih po mestu. V izprevidu so nosili rdeče zastave z napisi, ki proslavljajo revolucijo.

Žigovanje bankovcev.

Praga, 26. febr. (Lj. k. u.) D. K. U. poroča: Na podlagi pooblastilnega zakona z dne 25. febr. je finančni minister zaukazal žigovanje 10, 20, 50, 100 in 1000 K bankovcev. 1 in 2 K bankovci ostanejo nežigovani. 10.000 K bankovci se ne sprejemajo več. Žigovanje se vrši od 3. do 9. marca.

Mariborske novice.

Osebnost. Profesor Voglar se je včeraj kot zastopnik J. D. S. odpeljal v Belgrad k otvoritvi Državnega Veča.

Prepozno! Zdaj so se že začeli kesati nekateri bivši avstrijski birokrati, ki so bili zaradi svoje nemčurske zagriženosti odpušteni iz službe. Eden najhujših nemških zagrižencev je bil prejšnji vodja državnega pravdnštva Viktor Verderber, ki se je Slovencev v obraz vedno dobrikal, za hrbtno pa jim je skušal na vse mogoče načine škodovati. To se je posebno kazalo v začetku vojne ob preganjanju Slovencev. Posebno piko je imel na zavedne slovenske župane v ptujskem, ormoškem in ljutomerskem okraju. Ti časi so minili in prvega drž. pravdnika je odpihnil jugoslovanski veter s površja. »Marburgerca« mu je takrat napisala ginljivo »posmrtnico« kot zavednemu nemškemu uradniku, ki se bo kmalu vrnil na svoje službeno mesto. Pa ta želja se mu noče izpolniti, dasiravno ste se obe Verderberjevi hčerki, mestni učiteljici, dne 27. januarja udeležili nemških demonstracij, okrašeni s frankfurtaricami. Česar Verderberju Nemci več ne morejo dati, upa dobiti od Slovencev, katerim se skuša zopet približevati. A njegovo prizadevanje bo ostalo zaman!

Brezsrčnost naših nemških sosesčanov se v najgriji luči kaže pri oddaji stanovanj. Naš magistrat je preskrbo stanovanj poveril uradniku, ki se trudi, da zlasti Nemcem nasproti izkazuje toleranco in vljudnost še preko običajne meje. Toda Nemci smatrajo to vljudnost od naše strani le za našo slabost in obzirnost vračajo s skrajno brezobzirnostjo. Za danes en slučaj: Za neko družino, ki takorekoč stoji na cesti, se je nujno potrebovalo stanovanje. Omenjeni uradnik izsledil po dolgem iskanju na cesti v Kamnico vilo Ogrizek, kjer je našel 8 sob, v vili pa samo 3 osebe. Komaj je lastnica slišala zakaj se gre, je začela vpiti, da raje takoj proda hišo, kakor pa da odda le eno sobo. Nič ni pomagalo, da je uradnik mirno razložil skrajno potrebo. Lastnica vile je vztrajala pri svoji samoglavosti. Naše mnenje je sledeče: Bodimo obzirni tudi napram Nemcem, ki se izkažejo vrednim naše obzirnosti. Napram brezobzirnežem pa uveljavimo dosledno sv. pisemski rek: Zob za zob!

Pomlad prihaja. Strta je mraza moč in prve cvetlice prihajajo na dan: ljubki zvončki, ponosne norice, bujni teloh, pasji zob in še pod snegom cvetoče marjetice. Dren razvija svoje popje in na cvetno nedeljo se bode cvetoč kosatil v presmecih. V vinogradih in na polju se bodejo pričela dela. Čas je za rez in prvo kop. — Po lokah in dobravah se oglašajo kosi in ščenkavci, senice in penice. Vse je veselo, da je zima po večjem vsaj v kraji. Posebno lep dan je bil v nedeljo 23. febr. Meščani so v trumah hitili v naravo. Po poljih se vidi, da so setve lepo prezimile. O veliki noči bomo imeli obilo cvetja in rekli bomo:

Ljuba si pomlad zelena;
Kak' si lepo razcvetena!

Dopisi.

Slivnica. (Zaupni sestanek J. D. S.) Danes se je vršil v Lesjakovi gostilni sestanek zaupnikov J. D. S. iz Slivnice, Orehove vasi, Hotinje vasi, Rač in Podove. O strankinem programu in organizaciji je poročal dr. Karl Koderman iz Maribora. Ustanovila se je strankina krajevna organizacija. Izvoljeni so bili za predsednika: Alojzij Faleš, posestnik v Račah, za tajnika: Franc Klasinc, posestnik v Hotinji vasi, za blagajnika: Anton Lobnik, posestnik v Orehovi vasi, odborniki: Mihael Lesjak, posestnik v Slivnici, Matija Divjak, posestnik v Orehovi vasi in Martin Kmetec, posestnik v Orehovi vasi.

Rače. Zdravnik dr. Ryzienski je še vedno pri nas. On je celo zdravnik v žrebčarni SHS. Ne razumemo, zakaj. Naš distriktni zdravnik je

vendar dr. Klasinc, ki je že opravljal službo v žrebčarni. Dr. Ryzienski je bil že pred vojno nemški organizator in vodja nemških društev. Ali moramo to še dalje trpeti?

Fram. (Kmetijska podružnica za Fram in okolico) se je imela osnovati že l. 1914, pa vojna je ovirala pripravljala dela. Zdaj pa so se kmetje iz framske in okoliških župnij zopet oglašili in hočejo v kratkem sklicati v ta namen gospodarski shod. Želimo uspeha in da se tudi drugod pripravljajo take podružnice. Ljubljanska kmetijska družba je na najboljšem glasu in bode našim kmetovalcem tem bolj pomagala, čim močnejša bode.

Slovenci! Slovenke! Govorite povsod samo slovenski!

Kletka za zrele ptiče.

Za brezplačno vožnjo od Slov. Bistrice bo brezposelni in brez stanovanja okrog blodeči 18letni Danijel Frajle pri naših oblastih dobil brezplačni pouk.

Grešniki se spokorno vračajo. Eden izmed nemških načrtov upora proti Jugoslaviji je bil tudi ta, da so vojaško obvezno mladino hujskali na pobeg preko meje. Vročekrvnim fantom so obljubljali zlate gradove in po 50 do 200 kron plače na dan, če se vpišejo v »armado« nemško-avstrijskih tolpa. Na ta način so tudi iz naše soseske, Pobrežja in Studencev, spravili nekaj zasleplencev v Lipnico in Gradec. Od tu so se vozarili na svojih najetih vozeh in ker meja takrat ni bila ostro zastražena, so nemoteno prehajali čez mejo. Komaj pa so fantje prišli v obljubljeno deželo, so morali trdo občutiti, da so bili z lepimi obljubami nesramno zapeljani. Kdor je le mogel, je skušal iz nemške »armade« zopet pobegniti. In zdaj se vračajo k nam nazaj. Nekaj teh zaslepljenih revežev so naše oblasti že dobile v roke. Ker se svojega greha kesajo in priznavajo, da je boljše pod Jugoslavijo, kakor pod Nemško Avstrijo, naše oblasti tem primerno prizanesljivo postopajo s pokorjenimi grešniki. Zato za enkrat vsaj izvajamo tudi mi usmiljenje z njimi in jih ne navajamo imenoma.

Iz mestne aprovizacije.

Izdaja sladkorja se prične v ponedeljek dne 3. marca. Natančneje poročilo sledi.

Mestna tržnica deluje naprej. Nasproti raznim govoricam, da se »mestna tržnica opusti, se nam od poklicane strani sporoča, da so te govorice brez podlage; torej mestna tržnica posluje še naprej.

Zadnje vesti.

Upor in zarota med laškimi vojaki.

»Slovenec« poroča o upor in zaroti laških vojakov v Gradiški. Klicali so: »Nočemo več vojne.« 60 upornih vojakov je bilo ustreljenih, med vojaštvom razširjena zarota nastopa zoper one vojake, ki bi nastopali proti dezertarjem, ki ubeže nazaj v Italijo.

Karbidove svetilke

in sveče, velika izbira. Pri prodaji 5 ali več komadov precejšnji popust.

C. Th. Meyer

Maribor ob Dr., Zg. Gosposka ulica št. 39.

Zahtevajte cenik!